

# SPIS TREŚCI

## CZĘŚĆ I

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| <b>FIZJOGRAFIA ARKTYKI</b> .....                      | 7  |
| WPROWADZENIE .....                                    | 8  |
| POŁOŻENIE ARKTYKI .....                               | 10 |
| Morze Arktyczne .....                                 | 10 |
| Wymiana wód między Morzem Arktycznym i oceanami ..... | 12 |
| Budowa geologiczna .....                              | 14 |
| Morze Arktyczne a jego zalodzenie .....               | 16 |
| Góry lodowe .....                                     | 20 |
| Klimat .....                                          | 22 |
| Świat roślinny i zwierzęcy .....                      | 23 |
| Ludność .....                                         | 26 |
| Rozwój gospodarczy .....                              | 28 |
| <b>ŁĄDY I MORZA ARKTYKI</b> .....                     | 30 |
| Grenlandia .....                                      | 31 |
| Wyspa Jan Mayen .....                                 | 35 |
| Islandia .....                                        | 35 |
| Archipelag Arktyczny .....                            | 38 |
| Arktyka Kanadyjska .....                              | 41 |
| Alaska .....                                          | 43 |
| Aleuty .....                                          | 45 |
| Wyspy Nowosyberyjskie .....                           | 46 |
| Syberia .....                                         | 48 |
| Półwysep Skandynawski .....                           | 49 |
| Spitsbergen .....                                     | 53 |
| Wyspa Niedźwiedzia .....                              | 54 |
| Morze Baffina .....                                   | 55 |
| Cieśnina Dawsa .....                                  | 57 |
| Zatoka Hudsona .....                                  | 58 |
| Morze Beauforta .....                                 | 60 |
| Morze Czukockie .....                                 | 61 |
| Morze Wschodniosyberyjskie .....                      | 63 |
| Morze Łaptiewów .....                                 | 66 |
| Morze Karskie .....                                   | 68 |
| Morze Barentsa .....                                  | 68 |
| Morze Norweskie .....                                 | 71 |
| Morze Grenlandzkie .....                              | 73 |

## CZĘŚĆ II

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| <b>ODKRYWANIE ARKTYKI</b> .....                   | 75 |
| WPROWADZENIE .....                                | 76 |
| POSZUKIWANIA PRZEJŚCIA PÓŁNOCNO-ZACHODNIEGO ..... | 78 |
| Prehistoria Arktyki .....                         | 78 |
| Wyprawa Pyteasza .....                            | 79 |

|                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------|------------|
| Wyprawy irlandzkich mnichów na północny Atlantyk .....                     | 81         |
| Podboje Normanów .....                                                     | 84         |
| Normanowie w Ameryce Północnej .....                                       | 92         |
| Początki poszukiwań Przejścia Północno-Zachodniego .....                   | 97         |
| <b>ODKRYWANIE ARKTYKI ROSYJSKIEJ I POSZUKIWANIE</b>                        |            |
| <b>PRZEJŚCIA PÓŁNOCNO-WSCHODNIEGO .....</b>                                | <b>114</b> |
| Początki odkrywania Syberii .....                                          | 115        |
| Zachodnioeuropejskie wyprawy morskie .....                                 | 116        |
| Rosyjskie wyprawy morskie. Wyprawy do Mangazei .....                       | 121        |
| Wyprawy na Tajmyr i do Leny .....                                          | 124        |
| Wyprawa Dieżniewa .....                                                    | 126        |
| Badanie i odkrywanie Arktyki rosyjskiej w XVIII wieku .....                | 129        |
| Pierwsza i Druga Ekspedycja Kamczacka .....                                | 131        |
| Wyprawy polarne w drugiej połowie XVIII wieku .....                        | 139        |
| <b>BADANIA ARKTYKI W XIX WIEKU .....</b>                                   | <b>144</b> |
| Badanie Arktyki w pierwszej połowie XIX wieku .....                        | 144        |
| Wyprawy Johna Franklina .....                                              | 146        |
| Wyprawy w połowie XIX wieku .....                                          | 150        |
| Dalsze badania Przejścia Północno-Wschodniego .....                        | 154        |
| Wyprawa Nordenskiöldla .....                                               | 158        |
| Wyprawy George'a Naresa i Adolphusa Washingtona Greely'ego .....           | 159        |
| <b>ODKRYWANIE I BADANIE WYSP ARKTYKI .....</b>                             | <b>164</b> |
| Wyspa Wrangla .....                                                        | 165        |
| Wyspy Nowosyberyjskie .....                                                | 167        |
| Archipelag de Longa .....                                                  | 168        |
| Ziemia Sannikowa .....                                                     | 169        |
| Ziemia Północna .....                                                      | 171        |
| Wyspy północnej części Morza Karskiego .....                               | 172        |
| Nowa Ziemia .....                                                          | 173        |
| Amerykański Archipelag Arktyczny .....                                     | 174        |
| Grenlandia .....                                                           | 175        |
| Wyspa Jan Mayen .....                                                      | 183        |
| Badania Spitsbergenu i Ziemi Franciszka Józefa .....                       | 184        |
| <b>C Z Ę Ś Ć III</b>                                                       |            |
| <b>BADANIA ARKTYKI NA PRZEŁOMIE XIX I XX WIEKU .....</b>                   | <b>189</b> |
| <b>WPROWADZENIE .....</b>                                                  | <b>190</b> |
| <b>ZDOBYCIE BIEGUNA PÓŁNOCNEGO .....</b>                                   | <b>192</b> |
| Fridtjof Nansen i Otto Sverdrup – wyprawa na „Framie” .....                | 193        |
| Badania mórz arktycznych .....                                             | 200        |
| Wpływ organizacji międzynarodowych na rozwój nauk o Ziemi .....            | 204        |
| Badanie syberyjskiej Arktyki .....                                         | 208        |
| Polscy badacze Arktyki na przełomie XIX i XX wieku .....                   | 209        |
| Odkrywanie i badanie Alaski .....                                          | 211        |
| Próby zdobycia bieguna północnego .....                                    | 214        |
| Robert Edwin Peary .....                                                   | 218        |
| Roald Amundsen .....                                                       | 219        |
| Inne wyprawy do bieguna północnego .....                                   | 220        |
| Zarys badań Arktyki w pierwszej połowie XX wieku .....                     | 222        |
| <b>UDZIAŁ POLAKÓW W BADANIACH ARKTYKI .....</b>                            | <b>225</b> |
| Polacy w badaniach Arktyki rosyjskiej .....                                | 225        |
| Udział innych Polaków w badaniach rosyjskiej Arktyki .....                 | 238        |
| Badania Arktyki na przełomie XIX i XX wieku prowadzone przez Polaków ..... | 239        |
| <b>LITERATURA .....</b>                                                    | <b>254</b> |